

Fodor Sándor

Álom

Azt álmodtam, hogy felnőttem. Elvégeztem a gimnáziumot, közben háborúba keveredtem, fogságba is estem, de onnan hamar szabadultam. Érettségiztem, beiratkoztam az egyetemre. Jól emlékszem, Bolyainak hívták az egyetemet és a román egyetemet is jártam, mert román nyelvtanárnak (is) készültem, ezt akkor Ferdinándnak, később Babeşnek hívták. Már jócskán egyetemista voltam, amikor elvitték szülőfalumból, Mária lába mellől a barátokat, köztük gyóntatómat, Leánder atyát is. Ez akkortájt volt, amikor már nem mentem gyónni, mert azt hittem, marxista vagyok, de nem voltam benne biztos. Nem is dicsekedtem vele, később kiderült, hogy jól tettem.

Azt az egyetemet is elvégeztem, állásba kerültem, szerkesztőségekben dolgoztam, kettőben is szép sorban. Megnősültem, és kislányom született, egy aranyhajú baba, majd úgy öt év múlva egy másik, huncutabb, mert az első egy valóságos kicsi angyal volt — el is szállt tőlünk 18 éves korában: amikor ezt láttam, azt hiszem, nyöszörögtem álmomban, de az is lehet, hogy sírtam. Miket össze nem álmodik egy gyerek!

Azt is álmodtam, hogy felnőtt koromban könyveim jelentek meg, de végig éreztem, ez valahol nem (egészen) igaz, és azt is álmodtam, hogy feleségemmel nagy szeretetben öregedtem meg, pedig... nem is tudom, mi mindent álmodtam még össze. Azt hiszem, mert az este sokat ettem: Édesanyámék vendégségbe mentek valahová, nekem azt mondták, ugye nem félek, hiszen már nagy fiú vagyok, és én nem is féltem — csak a vacsorára hagyott tejfölös tehéntúró helyett töltött káposztát bányásztam ki egy fazékból, arra támadt kedvem, megkívántam, na. Azért álmodtam aztán én ilyeneket. Azt is, hogy öreg lettem, már 70 éves is elmúltam, felköszöntöttek, konyakot, bort is ittam, mint a felnőttek, és gyönyörű kitüntetést kaptam magyar címerrel a közepén.

Közben azt is álmodtam, hogy meghaltak a szüleim — érdekes, álmomban sokan haltak meg, amin csodálkozom, mert halálról, temetésről egyébként nem szoktam álmodni. Mondom, csakis a töltött káposzta miatt zagyválhattam össze annyit álmomban. Az egyetemet is sok-sok vizsga után elvégeztem, mindegyik sikerült és miközben ennek örvendeztem volna, eszembe jutott, hogy holnapra nem készültem hármasszabályból: Borcsa tanár úr, Gergely bácsi, majd megbök-dösi bogos ujjával az üstökömet és megszid. „Ebadta sündisznója!” Mondjam el neki talán, hogy miket álmodtam? Hogy tizenegy éves — első gimnazista — létemre — hetvenéves is voltam? Hogy két unokát is álmodtam magamnak? Egy kislányt és egy kisfiút — mint a mesékben? Álmomban úgy szerettem őket, mint

engem Vilmanéni nagymamám, akinek férje már régóta megette a borospoharat nagy jókedvében, és akkoriban Besztercén még nem mütötték a vakbelet.

Nem élt már Ludwig Grossvater se: Vele szilvát ráztam a kertjükben, Besztercén a budaki hídon túl, a Gross-muttert pedig még régebben eltemették, énnekem már csak ez az egy szem Vilmanéni nagyanyám van életben.

Úgy egyébként (máskor) álmodtam én ijesztőseket is, például le kellett ugranom a toronyból. Most nem kellett leugranom sehonnan. Elmondhatom, jobb sorsot álmodtam magamnak, mint amilyennel édesanyám szokott fenyegetni, hogy mi vár rám, ha nagy leszek és akasztófavirág lesz belőlem. Persze, csak olyankor jósolt nekem ilyeneket, amikor rossz fát tettem — vagy tesztek — a tűzre, egyébként nem foglalkozik jövőmondással.

Igaz, álmodtam magamnak bánatot is, például, amikor ott álltam a nyitott sírnál és előre hajoltam. Akkor kétfelől megfogtak. Hogy juthat ilyesmi az ember eszébe? Kár, hogy a háborúban nem álmodtam magam tisztnek, vagy valami hősnek legalább. (És az is kár, hogy amikor egyetemistának láttam magam, nem mulattam nagyokat, mert azt álmodtam, hogy igencsak szegény diák, korgó gyomrú legény vagyok. Bezzeg rokonunk, Bojtás Pista ő nagyokat mulatott, nem álmomban, hanem a valóságban, de róla nem álmodtam semmit.)

El ne felejtsem, hiszen fontos: szerelmes is voltam álmomban, nem is egyszer. Valódi házasságot is álmodtam magamnak, templomi esküvővel Kolozsvárott a Szent Mihályban.

Azt álmodtam, hogy feleségem művész, szép képeket fest — én pedig író vagyok, ami aztán tényleg emeletes butaság még álomnak is, hiszen egy írónak sokat kell írnia, én pedig, ha nem lehetek tanár a szeredai gimnáziumban vagy aranygombos honvédtiszt — akkor inkább költő leszek. A versíráshoz nem kell akkora szorgalom és türelem, mint egy történethez, vagy éppenséggel regényhez. Nemrégiben fogalmazást adott fel magyarból Pulchárd tanár úr, mégpedig a tavaszról. Kérdeztem, versben szabad-e fogalmazni? Azt felelte, hogy aki verset ír a tavaszról — tűzest kap. Így tettem, és megkaptam a tűzest. Érdekes, hogy a nemrég írt versemnek csak az utolsó sorára emlékszem, így hangzik: „A gombák is kinőttek már, Fodor Sándor utánuk jár.”

Egyébként álmomban is nagyon szerettem gombászni, akkor is, amikor felnőttnek, sőt öregnek láttam magamat. Felnőttnek lenni álmomban éppen olyan, mint gyermeknek, van benne öröm és bánat, szórakozás és játék, néha unalom is, csak az ember kevesebbet sír és kevesebbet fél, de ha mégis, akkor nagyon. Aztán el ne felejtsem — előkerült Leánder atya, én pedig elkezdtem ismét templomba járni, talán azért is, mert valami nagy bánattól égett a halántékom.

Egy időben kutyám is volt. Bogyónak hívták. És sokat utaztam, jobban megtanultam németül, mint amennyire (édesanyámtól) tudok, sőt álmomban angolul is megtanultam — nyilván a nehéz vacsora következtében sajátítottam el egy olyan nyelvet, amit nem is tudom, hogy lehet megtanulni, mert az ember — ezt

édesanyám mondogatta, ha az angol nyelv szóba került — angolul strimflit ír, zoknit olvas. Ki érti az ilyet?

És jártam a világban mindenfelé, még Amerikában is megfordultam, de ott is kétágú a gatyá. Olyan igaz és érdekes ez az álom, mintha tényleg megtörtént volna, bár néha olyan unalmas is, hogy álmomban belealszom az unalomba. Ilyenkor, azt hiszem, könnyen fel is ébred az ember. Kiváltképpen, amikor hosszú utazást álmodunk magunknak és kéri a jegyeket... Édesapám annyit mind emlegeti nekem, hogy öreg korában nyugdíjas lesz, számolja is: még huszonkét éve van addig! Ezért aztán (mert csak ez lehet az oka) én is nyugdíjba mentem álombéli öreg koromban. Nem jó az, de rossz se. Csak egyvalamit sajnálok: semmit sem álmodtam arról, hogy felnőttkoromban a csíkszeredai rom. kat. főgimnáziumban tanítok (pedig ha Isten élte, ide visszajövök majd tanárnak!), de titkos tervem valóra válásáról se, hogy ha érettségi után eljutok Pestre, elvégzem a Ludovikát és fényes magyar honvédtiszt lesz belőlem. Ehelyett érthetetlen módon bakának álmodtam magam, igaz, hegyivadásznak, gyopárral a sapkámon. Nem emlékszem, hogy a háborúban ért volna valami. Pici sebet sem kaptam, igaz, úgy adódott, hogy én se öltem-bántottam senkit. Nem szeretek verekedni, elemista és óvodás koromban sem szerettem. (Még egy érdekes dolog: álmomban, már öregedőn kaptam egy gyönyörű, éles, csont nyelű bicskát, de csak halat takarítottam vele és gombásztam, botot vágtam magamnak és ettem vele. Mutoogatni is szerettem, tetszett, amint mondogatják: látszik, csíki ember vagyok.)

Nem is tudom, mennyi mindent álmodtam még össze és álmodom tovább is, mert tessék elképzelni: még nem ébredtem fel! Álmodom tovább, de jól tudom: az ilyen hosszú álmokat az ember reggelre elfelejti: ezért írom le hamarjába még most, mielőtt felébrednék. Kiváltképpen, mert amikor felnőttnek és öregembernek álmodtam magam, nem is Csíkban laktam, nem tanítottam gimnáziumban és honvédtiszt egyenruhát se viseltem. Egy napig se. Kíváncsi vagyok, mi lesz majd belőlem, ha felnövök? Talán az se biztos igazából, hogy felnőtt is lesz belőlem, hiszen végigálmodtam már magamnak egy hosszú életet. Ez annyi, mintha leélttem volna.

Nagyanyám azt mondja, hogy kisgyerek koromban mielőtt kimondtam volna az első szót, de már értelmesen pislogtam, ha szóltak hozzám, mint minden apróság, beszéltem a fákkal, virágokkal, állatokkal. Értettem ezeket és a magam — felnőttek számára érthetetlen — gögicselésével válaszoltam nekik. Jó lenne visszaálmodnom magam egészen kicsinek. De sohase sikerül. Most úgy hiszem, nemsokára felébredek. Egy kicsit sajnálok, hogy így van, félek is tőle. Az ébredéstől. Amikor majd barátaim — mindazok, akik álmomban elhagytak —, játszópajtásaim várnak. De az is lehet, hogy Édesanyámék jönnek értem Nagymamával: ő majd kézen fog, mint egészen kicsi koromban, és elvisz a somlyói Máriához.

Kolozsvár, 2006

P. Buzogány Árpád

Helyettem csillagok

Köd ült a fák közé, a lámpafények
gyufalángokként pislogtak az égre fel,
utcánkat barna, aszott levél foltozza,
novemberi szél a füsttel elkever

egy messzi dallamot, tetők felett száll,
csendben, hosszú életű, merész —
teádnak illatát juttatja eszembe,
mikor szobádba sok csillag benéz,

a hajnal küldi őket mindig hozzád,
megnézik: alszol? álmodsz? ébredesz?
Helyettem vásott csillagok integetnek
nagy messziről feléd s nem egy: ezer.

Jobban nem lehet

Várlak, mint fényt az
álmos reggelek,
mint pillangót a
májusi meleg,
rád gondolok — másra
nem érdemes,
minden gondolat
csak téged keres.

Úgy várlak, hogy már
jobban nem lehet,
magamban százszor
mondom a neved,
nézem a széket, ahol
szoktál ülni,
nem vagy itt, nem lehet
hozzád menekülni.
